

משה חיים פלח

בגדרי מיעוט

שעה מחמת השתא [ויעוין צקוה"ע (פי' א סק"ג) כל דברים האסורים כגון חלב ודס אין איסורן מפני שנעשו חלב ודס, אלא איסורן בכל שעה ושעה מפני שהן עכשיו חלב ודס כו' יעו"ש] ואמאי לא נדון לעולם השיבי תרוויהו חלין צבת אחת, וצזה אפי' דמ"מ צתחילה חייל נמי הדין לעולם, וכדמלניו דאיכא דאיסורא דחייל לא פקע צבדי, אך יעוין צשערי יושר (ש"ה פ"י) דתמה כע"ז גבי צבת ויו"כ, דחזינן דאמרין צזה אין איסור חל על איסור (וכגון נבילה ציו"כ (קידושין עו ז)) אף דלכאורה כל שעה ושעה האיסור מחמת דעכשיו צבת ויוס הכיפורים ואין האיסור חייל מתחילת היום.

וביאר הגרש"ש צשערי ישר שם וז"ל אף דצאמת האיסור שהוא מחמת גרמת צבת הוא איסור זמני שכל רגע של צבת גורמת הדין, דמה שאסור צאמנע היום לעשות מלאכה הוא רק מחמת זמן ההוא שעכשיו הוא צבת ולא מחמת זמן הקדום, והיה ראוי לומר דצשעה שצריך לחול האיסור השני הוא איסור צבת אחת עם איסור צבת, וצאמת נקטינן דאיסור צבת קודם שצבר חל האיסור על כל יום השצת זה, ולא על צבת אחר, דכל שהדין נהוג מעכשיו על איזה זמן צלי הפסק חצבינן שעכשיו צבר חל על משך הזמן שימשך צלי הפסק עכ"ל.

ומעתה יש לדון דה"נ גבי טומאה, אף דצאמת הדין מתחדש כל רגע ורגע, מ"מ כיון דהדין נמשך, דיינינן לכל כחד דינא, ולהכי צבינן ציטול לכל משך זמן הטומאה.

ואולם אכתי צריך ציאור עיקר הך דינא, דצבינן ציטול לכל משך זמן הדין, צין צסוכה וצין צטומאה.

ונראה לדון צציאור הדברים, דצאמת ציסוד הדין היה ראוי להיות דליסגי צציטול לצעתו, אלא דכל

היתה גצוהה מעשרים אמה וצא למעטה צכרים וכסחות לא הוי מיעוט ואף על גצ דצטלינהו לכולהו משום דצטלה דעתו אלל כל אדם תצן וצטלו הוי מיעוט וכל שכן עפר וצטלו תצן ואין עתיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת רצי יוסי ורצנן דתנן צית שמילאהו תצן או צרורות כו', והנה שיטת רש"י ודעמיה דסגי צציטול לצצעת ימי חג הסוכות, וכתצ הר"ן דלפ"ז הוא הדין צטומאה צבינן ציטול לכל זמן שהטומאה שם [והריטצ"א ודעמיה פליגי דצבינן ציטול לעולם, צין לענין סוכה וצין לענין טומאה, אך לענין אין עתיד לפנותו ציאר הריטצ"א צסוגין ד'היינו שאין עתיד לפנותו כל צצעת ימי החג ולענין סוכה ולענין טומאה כל זמן שהטומאה צצית' ויעוין צריטצ"א צעירוצין (עט א)].

ואולם גדר הדברים צריך ציאור, דלענין טומאה הרי ליכא כלל שייכות צין שעה אחת לחצרתה וצין רגע אחד למשנהו, וכיון דלא צבינן ציטול לעולם, מהו גדר הך שיעורא דצבינן ציטול לכל משך זמן הטומאה, והתינח גבי חג הסוכות י"ל דהכל חד דינא הוא, אך צטומאה לכאורה ליכא שייכות כלל צין רגע אחד למשנהו.

ועוד דהכא לענין טומאה רצוה נמצא דהיכא דהיה דעתו לפנות הטומאה למחר, וציטל המיעוט עד למחר, דינה כטומאה רצוה ואין הצית חוצץ אלא צוקעת ועולה, ואם יהא צדעתו להותיר הטומאה צ' ימים, מעתה יפקע הימנה דין טומאה רצוה ולא תצקע.

והנה צעיקר הקושיא דצטומאה ליכא שייכות צין רגע אחד למשנהו, יש לדון לצאר, דהנה מנינו דנצילה על טמאה חשיב איסור חל על איסור וכן כע"ז צכ"ד, וצ"צ דלכאורה איסור טמאה ואיסור נצילה מתחדש כל

דמה"ט כל דעומד לזה מעיקרא, נגרע הדין מעיקרא, אך כל דעתיד ליטלו רק לאחר כלות הדין, שוב אינו מגרע אף דעתו מעיקרא לזה.

ולשוון רש"י גבי כרים וכסתות ללא הוי מיעוט שאין סופו להניח שם כל שצעה מפני הפסד ממנו עכ"ל, וריהטת לשונו משמע דעיקר הקפידא משום דתליין דבאמת יטלם בתוך החג, ולשוון הר"י מלוניל תבן וצטלו הוי מיעוט כיון שצטלו בפירוש לא חיישינן דילמא ממליך ושקיל ליה לצהמה עכ"ל, ומשמע דאילו ממליך ושקי ליה מגרע, וי"ל דאם יטלנו לצסוף בתוך החג, באמת נעקר המיעוט מכאן ולהבא ולמפרע [וגבי קשר של קיימא, בפשוטו תלי צדעתו בשעת הקשר, אך משמעות רש"י צכ"ד (שבת קיג א ד"ה וקושרו צפרה, פסחים יא ד"ה אבולד"ה אינימא) דמיתלא תלי אי יתירנו לצסוף, וכן נראה לכאן מדברי מהר"ח אור זרוע (סי' רטו) יעו"ש (אלא דיתכן דהיינו דוקא בקשר סתום מעיקרו דבזה סופו קובע את שמו) ויש לבאר ע"ד הג"ל, דכל דמתירו לצסוף מפקיע הימנו שם קשר של קיימא מכאן ולהבא ולמפרע, אלא דלפ"ז חזינן התם דמהני אף אחר השבת ועויל"ד].

דינטל לצסוף דיינינן ליה כנטול מהשתא [ויעוין ברש"א (צ"צ יט ז) כל העומד לינטל אפי' ציומו הרי הוא כנטול] ויש לדון דגדר הדברים, דכל שינטל לצסוף, עי"ז צטל המיעוט מכאן ולהבא ולמפרע.

ומעתה יש לומר דכשם דלענין התרת חכם מצינו דאכלה כולה אין נשאל עליה (שזועות כז ז) ומצארים האחרו' דכיון דהיתר חכם לא הוי למפרע ממש אלא דנעקר מכאן ולהבא ולמפרע, כדאיחא צירושלמי (פ"ו דגדרים ה"ד) ל"ש לעוקרו אלא כל זמן דאכתי הדין קיים, אך כשאכלה כולה כבר כלה הדין, ותו ל"ש לעוקרו אף מכאן ולהבא ולמפרע.

ומעתה יל"ד לבאר עד"ז, דבאמת ציסוד הדין היה ראוי להיות דאף כחוזר ונטל המיעוט לאחר החג צטל המיעוט מכאן ולהבא ולמפרע, אלא דכל דכבר כלה זמן חג הסוכות, ל"ש לעוקר הכשר הסוכה אף מכאן ולהבא ולמפרע.

ומעתה יש להוסיף ולדון, דאף דעתו מעיקרא ליטול המיעוט אחר החג, אין הדבר מגרע, דיסוד הדין דמה דעתיד ליטלו מגרע, היינו משום דהנטיילה צעתיד עתידה לעקור הדין מכאן ולהבא ולמפרע,